

Magyar Népművelés

**Fejérvármegye Népművelési Bizottságának
és Testnevelési Bizottságának hivatalos lapja**

Szerkesztőség:
Székesfehérvár, Rákóczi-utca 6/b.

Kiadóhivatal:
Székesfehérvár, Vármegyeház.
Kéziratokat nem adunk vissza.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
Dr. Havranek József, Mészöly Géza,
Nevelős Lajos, Chalupka Rezső,
Bene Lajos, Nemes Ernő.

FELELŐS SZERKESZTŐ: BENE LAJOS.

Megjelenik minden hó 15-én.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 2 pengő.

Hirdetéseket megállapodás szerint vesz fel a kiadóhivatal. — Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatal címére küldendők.

Uj év, uj reménység.

Az új esztendővel lapunk negyedik évfolyamába lép. Három esztendővel ezelőtt kibontott zászlónkhöz hívek maradtunk: szolgáltuk odaadón, lelkesedéssel a népművelés és a testnevelés ügyét. Szántottuk a magyar ugart, hogy a benne levő őserő megfelelő talajképen kerüljön az elvetett magvak ágyává, ahol bizonyosan kikelnek, erőteljesen fejlődnek és gazdag termést hoznak.

Fejérvármegye Népművelési és Testnevelési Bizottsága az első pillanatban tisztában volt azzal, hogy a népművelés és testnevelés ügyét erőteljesebben szolgálhatja, ha sajtója is lesz, melynek útján állandó irányítást ad a vidék vezetésére hivatottjainak a hivatalos teendők gyakorlati keresztül vitelére, a különböző nehézség leküzdésére.

A népművelés és a testnevelés olyan új dolog még nálunk, annyira nem itatta át ennek fontossága a társadalomnak rétegeit, hogy a meghonosítása igen nagy hozzáértést, figyelmes körültekintést kíván. Nem lehet hozzá hasonlítani azokhoz az intézményekhez és szervekhez, amelyeknek már kiforrott rendszerük, kitermelt és kiképzett emberei vannak és az elfogadott, megállapított minta szerint dolgozhatnak. Majdnem egészen ismeretlen a működési terület. Ezekből a szempontokból ismeretlen volt a falu népe, annak felfogása, gondolkodása, vágya, törekvése. Akkor vették észre ezt a vezetésre hivatottak, amikor munkába kezdtek s hol itt, hol ott akadályokba ütköztek, nem ment úgy a munka, amint a nagy ügy joggal megkívánta. Akkor kezdték

felfedezni az akadályokat s gondolkoztak azok elhárításának módjairól és eszközeiről. Akárhány helyen ezeket a dolgokat nem is akarták észre venni, vagy nem tulajdonítottak fontosságot azoknak; némely helyen pedig divatszerű munkálkodásnak tekintették, ami csak egy-két idényre szóló, tartós berendezkedésre, állandó, kitaró munkálkodás szükségességét nem érezték.

Ezeket mi mind láttuk, ha nem is aprólékosan, de nagy vonásokban. Nem szüntünk meg egy pillanatra sem dolgozni azon, hogy a szükséges tájékozódást, az akadályok elhárításának módjai és eszközeire reá ne mutatunk volna. Készségesen rendelkezésére állottunk azoknak, akik bármilyen módon a segítségünket igénybe óhajtották venni.

Az új év küszöbén teljes bizakodással és reménységgel vagyunk. Reményünk van, hogy a mind nagyobb és nagyobb körben értékelik azokat a törekvéseket, amelyek általánossá akarják tenni a népművelést és a testnevelést, bizunk abban, hogy mind több apostola lesz ezeknek az eszméknek és felveszik a gondját a népnek, hogy testben és lélekben erős polgárokat neveljünk és képezzünk a mi szegény hazánknak. Hisszük, hogy a kétkedők, a reménytelenek, a felszínesen gondolkozók száma fogy s erősödik a mi táborunk, akik elszánt munkásai vagyunk a népművelésnek, népgondozásnak.

Lapunk eddig is a gyakorlatiasság szellemében készült, jövőben sem tér el attól. Sőt kiegészítjük olyanképen, hogy a népművelés és a testnevelési gyakorlati és elméleti kérdésein kívül, az iskolai nevelés és tanítás körébe vágó, főleg gyakorlati és helyi vonatkozásu

kérdéseknek is teret engedünk. Egyben kérjük is a népművelésre hivatottakat, hogy a népművelés és testnevelés ügyét karolják fel, odaadással támogassák lapunkat azzal a jó akarral, amilyen szeretettel szolgáljuk az ügyet.

Bene Lajos.

Muzeumi Tudósító.

E rovat célja összeköttetést teremteni a Fejérvármegyei és Székesfehérvári Múzeum és a népművelés vármegyei munkásai között. Egyik feladata, hogy közölje a vármegye régészeti, műtörténelmi, esetleg természeti érdekességeit és ezzel elősegítse azoknak a népművelés terén való értékesítését. Fejérvármegye rendkívül gazdag a régi kulturák emlékeiben. A kő-, bronz- és vaskorszaknak, a római és népvándorlási kornak egyaránt vannak itt leletei, telepei és temetkező helyei, melyekre felhiva a figyelmet, megmagyarázva jelentőségüket, velük nemcsak a szülőföld ismeretét öregbítjük, hanem népünk látókörét is tágítjuk. A régi és új dolgok összehasonlítása a legmeggyőzőbb szemléltetője a kultúra fejlődésének.

Célja továbbá a tudósításoknak a vármegyei múzeum létezését állandóan szem előtt tartani, amiről ez idő szerint sokan még csak tudomásul sem bírnak. Ennek pedig úgy a tudomány, mint a helyi érdek szempontjából igen káros következményei vannak. Ha akad valami lelet, nem tudják, hova forduljanak, kinek tegyenek jelentést és így azok ismeretlenek maradnak, sőt előbb-utóbb elkallódnak. Szűkebb hazánk, a vármegyei kultúra érdekében kár az is, mikor az itt talált dolgok idegenbe kerülnek és a mi javainkkal mások ékeskednek. A Fejérvármegyei és Székesfehérvári Múzeum ép azért alakult, hogy a vármegye történelmi emlékeit, néprajzi sajátosságait, természeti kincseit összegyűjtse, megőrizze, szemléltető kiállításukkal az érdeklődőket oktassa és ekként a helyi történet tanulmányozását, meg a népművelés munkáját is szolgálja.

Ezt az egész megyét átfogó munkásságát azonban csak úgy teljesítheti, ha kint a vidéken őrszemei, megértő munkatársai vannak. Akkor tehát, mikor mi közléseink útján meg akarjuk ismertetni az egyes községek muzeális vonatkozású dolgait és ügyünk, mint a népművelés ügye iránt érdeklődést igyekszünk kelteni, arra kérjük olvasóinkat, legyenek a mi támogatóink. A népművelés munkásai felvilágosító előadásaikkal sok dolgot megmenthetnek, hogy velük a múzeum gyűjteményeit gyarapítsák, a néppel való érintkezés folytán sok, a múzeumhoz tartozó dologról szerezhetnek tudomást, hogy róla a múzeum vezetőjét tudósítsák.

Közleményeinkben kérdéseket fogunk intézni olvasóinkhoz, hogy közöljék velünk egyik-másik dologra vonatkozó tudásukat. Ép így mi is szívesen vállalkozunk, amennyiben ez erőnkéből telik, feleletet

adni a hozzánk intézett kérdésekre. A közölni szándékolt dolgok Marosi Arnold, ciszt. r. reál-gimn. tanár, muzeumi igazgató címére küldendők. A múzeum az Ybl Miklós-utcában van, szemközt a ciszt. r. reál-gimnáziummal az emeleten és bármikor megtekinthető.

Marosi Arnold.

Népművelési bizottság ülése.

Fejérvármegye és Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatóságok népművelési bizottsága múlt évi december hó 21-én tartotta meg rendes gyűlését dr. Havranek József alispán elnöklete alatt. Jelen voltak: Lipcsey Lajos h. polgármester, Nevelős Lajos kir. tanfelügyelő, Jónás Béla rendőrfőtanácsos, Bilkei Ferenc esperes-plebános, Miklós Géza ref. lelkész, Benedek József ref. lelkész, Balázs Károly főszolgabíró, Balassa Antal főszolgabíró, Marosi Arnold tanár, Titl János testnevelési előadó, Bene Lajos és Molnár Ferenc kir. s. tanfelügyelők és Nemes Ernő népművelési titkár.

Dr. Havranek József alispán elnök lendületes szavakkal nyitotta meg az ülést, vázolta a népművelés nagy fontosságát, felkérte a bizottság tagjait, hogy a saját körükben tegyenek meg mindent arra nézve, hogy a társadalom minden rétege tudja kellőképpen értékelni a népkulturát és annak érdekében munkálkodjék.

Bene Lajos előterjesztette a »Magyar Népművelés« 1923. és 1924. évi, a vármegyei számvevőség által felülvizsgált számadását, amelyet a bizottság elfogadott. Előterjesztette továbbá a lap 1926. évi költségelőirányzatát. Javaslatára az évi előfizetést 2 pengőben állapították meg. Nevelős Lajos kir. tanfelügyelő ajánlotta, hogy a lap foglalkozó tanügyi kérdésekkel is és a szerkesztőbizottság egésszítettessé ki. Egyben javasolta, hogy a felelős szerkesztőt tiszteletdíjban részesítsék. Marosi Arnold negyedévi értesítő kiadását javasolta és a lapot kérte a Múzeum Egyesületnek megküldeni. Több hozzászólás után a bizottság elhatározta, hogy a lap jövőben is hasonló terjedelemben és havonként jelenik meg, az előfizetési árát 2 pengőben állapította meg, kimondotta, hogy a szerkesztőbizottságot az ált. tanítóegyesületből kiegészíti és jövőben az iskolai nevelés és tanítás körébe vágó, gyakorlati irányú és helyi vonatkozású közleményeknek is helyet ad. A felelős szerkesztőnek tiszteletdíjat állapít meg, melynek összegét az elnökség határozza meg. A Múzeum Egyesületnek az eddig megjelent és ezután megjelenő számokat megküldi.

Dr. Havranek József elnök felvetette azt a kérdést, hogy a városi törvényhatóság nem veszi-e érzékenyen, ha a két törvényhatóság egy népművelési bizottságban fejt ki tevékenységét s így a számadásait a vármegyei felülvizsgálás alá bocsátja. Lipcsey Lajos h. polgármester kijelentette, hogy a

város törvényhatósága örvend, ha a vármegye törvényhatóságával együtt működhetik ezen bizottságban s így egyesült erővel vihetik előre a népművelés ügyét. A számadások vármegyei felülvizsgálása ellen semmi észrevétele nincs.

Molnár Ferenc, kir. s. tanfelügyelő, mint a mult évben h. népm. titkár, előadta a népművelés munkáról szóló beszámolóját, amit a bizottság tudomásul vett. Bejelentette, hogy a számadást nem terjesztheti elő, mert a számvetőség még nem vizsgálta felül.

Elnök bejelentette, hogy a kápolnásnyéki Vörösmarty-körnek a vármegyei alapból 25.000.000 korona kamatmentes kölcsönt engedélyezett a kör felépítésének költségei fedezésére, hogy lehetővé tegye a kör népművelői munkálkodását. Lapunkban többször megemlékeztünk ezen kör eredményes munkálkodásáról.

Elnök felkérte a testnevelési bizottság jelenlevő előadóját, hogy a Levente Egyesületek vezetőinél hasson oda, hogy a leventék vegyenek részt az ismeretterjesztő előadásokon. Az előadó bejelenti, hogy a testnevelési bizottság ilyen irányban már tett intézkedéseket. A bizottság tudomásul vette.

A bizottság tagjai örömmel állapították meg, hogy az elnök milyen igazi odaadással, meleg szeretettel karolja fel a népművelés ügyét. Nem ismer fáradságot és költséget, csak az ügy előmenetelét biztosíthassa. Példaadásával mutatja, hogy a községi népművelési bizottságoknak hogyan kell szolgálniuk az ügyet. Ha mindenki látja ezt és követi példáját, akkor megindul minden vonalon erőteljesen a nemzetnevelő munka.

A népművelés tizparancsolata.

(Folytatás.)

El az akadályokkal, ismerjük meg a falut, mert csak ezáltal látunk tisztán; ismerjük meg a falut, mert a nagy munka megkezdődött és csak ismeretre lehet biztosat, maradandót, helyeset építeni: a helyes ismerés minden munka!

A falu népének jellemző tulajdonságait vázlatosan rögzítem, hogy az általános vonások mintegy zsinórmértékül szolgálva, a speciális helyi megismerést könnyítsék.

A falu egy nagy család. A családi élet berendezése, mozzanatai azonosak a nagyobb család, a falu életével. A család jellege patriarchális, a fő az apa. Az apa hódol a szokásoknak, hagyományoknak és ezt teszi az apa után a család apraja nagyja. Szokások, hagyományok határozzák meg, hogy viselkedjék, öltözködjék az egyén. A ruházat legtöbb helyen nemcsak az életkorokat jelöli meg, de a vagyoni helyzetet is feltünteti, különösen vasárnap és ünnepnap a napszaka szerint is változik. Érdekes, hogy vannak helyek, hol a ruha a viselőjének erkölcsét is felfedi. Pl. a hajadon, mint a szó is mutatja, »hajadonfőn« jár, kendőt vásár- és ünnep-

nap a legnagyobb hidegben sem hord. A bukott leány kendő nélkül nem mehet soha, de megkülönböztetésül az asszonytól, kontyot fésűvel és menyecskekendőt sem tehet. A szokást egy keveset ismerő is az első pillanatra meglát mindent. A szokásnak pedig hódolni kell, legyen bármilyen kellemetlen.

Hallottam egy helyen, amikor a pap a szószékről ostorozta hiveit, miért olyan divatot vesznek fel, amely nem tesz különbséget jómódu gazda és zsellér, vagy szegény között. Lám, a szokás hatalma még a külsőségekben is oly nagy, hogy Isten felkent szolgája is kénytelen a változtatást rosszalni.

De ragaszkodik a szokásokhoz a falu minden embere. Megtörtént, hogy nem akarták a házassági hirdetést, de több, a házasságot sem megengedni az apák gyermekeiknek, mert az új pap eltérően az elődjétől, nem így hirdette a jegyeseket: »X. Y. becsületes ifju legény, veszi magának házastársul N. N. és N. N. tisztességes hajadon leányát«, hanem egyszerűen X. Y. vőlegény és N. N. menyasszonyt mondott.

Apró-cseprő dolgok, de a falu életére, erkölcsére hatalmas befolyással vannak. Ahol ilyen szokások voltak, ott az erkölcs tiszta maradt.

Példának hoztam fel, nem részletezek, továbbiakba nem bocsájtkozom, csak jelzem, hogy ilyen apró megfigyeléseket végezzünk falunkban és ezekből kialakul a falu népének lelkivilága.

A szokás, a hagyomány tisztelete adja a falunak az erős konzervativizmust, a zárkózottságot, az erkölcsöt, becsületet, a szótartást, az öregek és tekintélyek tiszteletét. Ennek köszönheti az ország, hogy fajiságunkat fenntartottuk, mert a magyar jobbágy és paraszt átmentette a ruházkodást, viselést és a drága magyar nyelvet minden veszélyen, elnyomási kísérleten keresztül és a város mindezt eldobta, csak most, most kezdünk újra visszatérni a helyesre, a jóra, az alapra, a magyarhoz.

Megfigyeléseinknél különös tekintettel legyünk az erkölcsi megnyilvánulásokra, a nép vallásosságára. Izlés, igények, önérték, takarékoság, foglalkozás, kedélyhangulat, szórakozás, mulatás, vendégeskedés, esküvő (lakodalom) mindmegannyi mozzanat, kép. amelyeket szem előtt kell tartanunk, amelyeket meg kell figyelni, mert ezekben nyilvánul meg a falu lelke.

Ne elégedjünk meg a pusztá megfigyeléssel, de az okokat is keressük. Kapcsolatokat ismerjük fel. Az egyes mozzanatokot fűzzük össze és állítsuk fel a rendszert.

Láthatjuk tehát, hogy a falu megismerésénél az induktív eljárást kell választanunk. Ez a lassabb, nehezebb út, de annál biztosabb. Ha sok falu speciális képét ismerjük, egyiket a másikhoz viszonyítjuk, állapíthatjuk csak meg az általános szabályokat. Erre pedig intenzív népművelés mellett a legnagyobb szükség van, mert a tapogatódzó kísérletezést megszünteti, irányt ad és így sok energiát takaríthatunk meg, amit az aktív építőmunkánál jól felhasználhatunk. Hogy ezt elérjük, első kötelessé-

günk saját falunk megismerése, ezzel járjuk meg a népművelés előiskoláját, mely nélkül csak kontárok lehetünk, de nem mesterek.

A népművelő orvos, mégpedig operatőr, aki kell, hogy ismerje az okokat, melyek a bajokat előidézték, a tüneteket, minden körülményt, mert csak így találja meg a helyet utat, a megfelelő irt, csak tiszta felismerés után nyulhat biztos kézzel a dolgok mélyére és csinálhatja az életet mentő és adó biztos, bátor vágásokat.

III. A néplélek jó tulajdonságait ápolod, erre építs. (Magyart a magyarnak.)

A háboru és az utána következő idők nagy változásokat vontak maguk után. A falu fiai ki-mozdultak békés helyükről, csendes foglalkozásukat elhagyva, Doberdó véres csatáit, Piave vérfürdőjét, az orosz síkharcok ezer borzalmát, a fogság lelket örlő kinjait élték át. Akik előbb csak a falu határát járták, a legközelebbi városig jutottak csak el, egyszerre a nagy világba cseppentek. Vidékekkel, népekkel, szokásokkal, világrészekkel ismerkedtek meg. Bővült az ismeretkörük, de romlott a lélek, veszett a hazaszeretet, tekintélytisztelő, roskadozott az ősi oszlop, a konzervativizmus, mert minden szemlélethez idegen vidéken a kin karjai között, fertőn, vérézőn, erkölcstelenségen keresztül jutottak. A jóval — bővebb látókör — a dudva is nőt, de még mennyire! S mire jött az idő, hogy az ármány népeket, nemzeteket, de az egész világot összetörje, felforgassa, a gaz kövéren burjánzott, a jó veszett, satnyult; a rombolás, a gyűlölség győzött.

A mai felfordult helyzetben, mint alul lévő, legyőzöttek, mi érezzük legjobban a nyomást, a mi helyzetünk, sorsunk a legelviselhetetlenebb. De ahol legnagyobb a szükség, ott legközelebb a segítség. Így van nálunk is. Életre támad a magyar iskolán-kivüli népművelés, hogy a bajokat általa orvosoljuk.

Igen, életre támad, mert az iskolán-kivüli népművelés nem új keletű, nem a háboru után vettük át a nyugati és északi államoktól; csak a háboru utáni súlyos viszonyok hatása alatt erős lendületet vett és a munka rendszeressé vált.

Iskolán-kivüli népművelésünk 150 éves multra tekinthet vissza. Kezdetleges munka volt ugyan a másfél század tevékenysége, de nem lekicsinyelni való. Sajnos, a kezdet nehézségeit még ma sem küzdöttük le teljesen, ép ezért bátorodom tapasztalataimat, gondolataimat a népművelők elé tárni, hogy csak egy paránnyal is, de előbbre vigyem az ügyet.

Ismétlem, a mult iskolán-kivüli tevékenysége nem lekicsinyelni való, mert ha rendszert nem is nyújt, de utat jelez, amelyen haladhatunk, alapot ad, amelyre építhetünk. Helytelen lenne a mult nem ismerése, vagy lekicsinylése miatt mindent kirugni alólunk és idegenben jól bevált, de nem a magyar nép lelkéből sarjadt, nemzeti karakter híján levő intézményeket átültetni iskolán-kivüli népművelésünkbe.

Mások a mi életkörülményeink, mint a dánoké,

vagy angoloké. Ami azoknak jó, talán nálunk nem megfelelő. Miért toldozunk-foltozzunk, szabjuk az idegen mintákat, ha van miből indulnunk, ha van eredeti magyar alap.

Nézzük végig a magyar iskolán-kivüli népművelés történetét, merítsük az erőt, a tervet abból. A mult tanulmányozása adja azokat a módokat, amelyek a mi speciális viszonyainknak, nemzeti jellemünknek legjobban megfelelnek. Magyart a magyarnak!

Bizzer János.

(Folytatjuk.)

HIREK.

Előfizetési felhívás!

1926. január hó 1-ével előfizetést nyitunk lapunkra. Egész évi előfizetési díj 2 pengő (25.000 papír korona). Olyan csekély összeg, amit mindenki megerőltetés nélkül kifizethet. Lapunk ugyanaz marad, ami eddig volt: a népművelés és a testnevelés odaadó munkása. Igyekszik az olvasóknak segítségére lenni, hogy a test nevelése és a lélek művelése érdekében kifejtendő munkálkodásukat siker koronázza. Ezenkívül a tanítóság személyi ügyeivel, az iskola külső és belső ügyeivel foglalkozunk. A különböző változásokról és teendőkről tájékoztatást, útmutatást nyújtunk. A vármegye kir. tanfelügyelője hivatalos körrendeleteit lapunkban közli. Ujabbban teret engedünk az iskolai tanítás és nevelés körébe vágó, helyi vonatkozású tapasztalatokat, vármegyénket illető irányokat tartalmazó cikkeknek is.

Lapunk ezen számához postatakarékpénztári csekk-lapokat mellékelünk. Kérjük, hogy ezek felhasználásával eszközöljék az előfizetéseket.

Szerkesztőség és kiadóhivatal.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Mihalik István okl. tanítót az Igar községhez tartozó vámszőllőhegyi áll. iskolához, Müller János okl. tanítót a Kápolnásnyékhez tartozó közs. iskolához állami tanítóvá nevezte ki.

— **Választás.** Nyilas János okl. tanítót az adonyi róm. kath. iskolához tanítóvá választották.

— **Helyettesi megbízás.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Nagy Mária okl. tanítónőt a f. tanévre helyettesítéssel bizta meg és szolgálat-tételre az Igarhoz tartozó vámszőllőhegyi áll. iskolához rendelte.

— **Nyugdíjazás.** Spát Anna etyeki róm. kath. isk. tanítónő és Dudásné Schramm Mária áll. tanítónő nyugdíjaztatott.

— **Törzskönyvvezetők díjazása.** Az 1921. évi XXX. t.-c. végrehajtása tárgyában 1922. évi december hó 21-én 130.700/VIII. a. szám alatt a m. kir. belügyminiszter ural egyetértésben kiadott rendelet 13. §-ának nyolcadik bekezdése úgy intézkedik, hogy a törzskönyvvezető díjazásának mértékét a törvényhatósági közigazgatási bizottság állapítja meg, amelynek határozata ellen felebbezéssel lehet élni a belügyminiszterhez, aki a vallás- és közoktatásügyi miniszter meghallgatása után dönt. Ezt az intézkedést az 1924. évi IV. tc. a) melléklete A. I. 1. pontjában foglalt rendelkezéseknek megfelelően és a m. kir. belügyminiszter ural egyetértésben hatályon kívül helyezte, helyébe a következő intézkedések lépnek: A törzskönyvvezető a törzskönyvben nyilvántartott tankötelesek számának arányában a községtől (várostól) külön díjazásban részesül. A törzskönyvvezető tiszteletdíját a kir. tanfelügyelő meghallgatása után a törvényhatóság első tisztviselője állapítja meg, akinek határozata ellen felebbezésnek van helye a törvényhatósági közigazgatási bizottsághoz, amely végsőfokon határoz. Ugy értesültünk, hogy a törzskönyvvezetők díjazása a munkához mért lesz. Különben is vármegyénk alispánja több ízben kifejezte a tanítómunka megbecsülését. A várm. kir. tanfelügyelővel együtt azon vannak, hogy a munka megbecsülése kifejezésre jusson a díjazásban is.

— **Kérelem a dalkarvezetőkhez.** Felkérjük a vidéken működő dalkarok vezetőit, illetve a dalegyesületek elnökeit, hogy a vezetésük alatt álló dalkör elnökének és dalkarvezetőjének nevét, polgári állását, a dalkar nevét, a dalkari tagok számát szerkesztőségünkhöz levelezőlapon bejelenteni szíveskedjenek. Egyben jelezzék, hogy mióta áll fenn? Férfi, női, vagy vegyeskar?

— **Tanítók és óvónők arcképes igazolványának kiállítása.** A kir. tanfelügyelőségtől kapott felvilágosítás alapján közöljük, hogy az 1926. évre egy arcképes igazolvány sem érvényesítették, hanem minden igényjogosult új igazolványt kap. Az egy iskolánál működő összes tanítókról szerkesztett szabályszerű kimutatás a kir. tanfelügyelőséghez küldendő. Mellékelni kell egy kartonlapra fel nem ragasztott, $6\frac{1}{2}$ – $10\frac{1}{2}$ cm. nagyságú ujabban készült fényképet. Ennek hátlapjára a név ráírandó. Az érvényesítés díja egyenként 20.000 K, melyet postabélyegekből a kimutatás hátlapjára kell felragasztani. A nem állami tanítók a személyenként fizetendő 238.000 K térítménynek a 60.463. sz. postai csekkklappal »Autonomiák államvasuti menetdíjkedvezmény térítményei számlája« javára történt befizetését a csekk elismervény mellékelésével igazolni tartozik. Társulati, egyesületi tanintézetek és óvodák tanerői arcképes igazolványt csak abban az esetben kapnak, ha államszolgálatot élveznek. Egyébként nem. — Nem kapnak arcképes igazolványt a magánosok által fenntartott tanintézetek, óvodák személyzete. Az uradalmi iskolák tanerői és óvónői tehát nem kapnak. A kimutatásokhoz felbélyegzett boríték mindenkor csatolandó.

Az 1925. évre érvényesített igazolvány 1926. február hó 28-ig érvényes. A kir. tanfelügyelőség csak szabályszerűen — 1925. december 15-én 24. számú Hivatalos Közlönyben közzétett 85772/1925. VIII. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet figyelembe vétele mellett elkészített kimutatást fog záradékolni.

— **Előfizetési díjjal hátralékos községek.** Az 1925. évre előfizetési díjjal hátralékban vannak: Aba, Csór, Falubattyán, Füle, Gárdony, Inota, Jenő, Nádasladány, Sárkeszi, Moha, Nadap, Nagyláng, Kis-láng, Pákoz, Pátka, Polgárgi, Sárszentmihály, Urhida, Seregélyes, Sukoró, Tác, Zámoly, Bakonykúti, Csákberény, Csákvár, Fehérvárcsurgó, Gánt, Vérteskozma, Magyaralmás, Pusztavám, Alap, Alsószentiván, Czece, Igar, Pusztægres, Sáregres, Sárbogárd, Sárkeresztur, Sárszentágota, Sárosd, Szolgaegyháza, Sárszentmiklós, Vajta, Alcsut, Baracska, Bicske, Bót, Etyek, Diósd, Gyuró, Kuldó, Pázmánd, Pusztazámor, Sósut, Tabajd, Tárnok, Vál, Vereb, Vértesacs, Vértesboglár, Vértesdoboz, Adony, Baracs, Kisapostag, Százhalombatta, Dunapentele, Iváncsa, Kisperkáta, Rácalmás és Ráckeresztur.

— **Karácsonyi ünnepek Abán.** Karácsony szent estején a róm.kath. tanítói kar az iskolában karácsonyi ünnepélyt rendezett, mely alkalommal 25 szegény gyermeket ruházott fel. Az ünnepélyt Kostyán Sándor r. kath. plebános nagy hatású beszéddel nyitotta meg, ezt követte az iskolás gyermekek által előadott több karácsonyi ének, mit Sidó Gerő főtanító tanított be. Az ünnepélyen a szülők és az érdeklődők nagy számmal jelentek meg élükön gróf Bissinger Nándor nyug. lov. tábornok és a Vetsera bárónokkal, kik meghatottan állották körül az izlésesen díszített karácsonyfát. Az adományok gyűjtésében Horváth Ágnes tanítónő, továbbá Roszypál Irénke és Pásztor Nellike buzgólkodtak, nekik köszönhető, hogy 25 gyermek meleg ruhához jutott. Karácsony első és másodnapján a katolikus ifjúság pásztorjátékot rendezett, előadta Jézus születését. Az előadás iránt rendkívül nagy volt az érdeklődés. A betanítás nehéz és fáradságos munkáját Sidó Gerő főtanító végezte, a kinek gróf Bissinger Nándor és a Vetsera bárónők meleg szavakkal gratuláltak a szép előadáshoz. Alig zajlottak le a karácsonyi ünnepségek, máris a katolikus énekkar nagy buzgalommal készül egy dalárda estélyre. Reméljük, hogy a nagy buzgalmat szép siker is fogja koronázni. — Mint hírlik, az énekkar a jövedelemből zászlót szándékozik beszerezni, mit a tavasszal annak ünnepélyesen felszentelni.

— **Új Vezérkönyvek.** Az új Tanterv alapján három új vezérkönyv került a könyvpiacra. Barta Károly és D. Pál Sándor tollából. 1. Új Vezérkönyv a beszéd- és értelemgyakorlat tanításához a népiskola I., II., III. és IV. osztálya számára. 2. Új Vezérkönyv a helyesírás és nyelvmagyarázatok tanításához a népiskola II., III., IV., V. és VI. osztálya számára és 3. Új Vezérkönyv a természetrajz, gazdaságtan és háztartástan tanításához a népiskolák III. és IV. oszt. számára. Mind a három

könyv két részből áll. Az első rész: gyakorlati útmutató, amelyben hasznos irányító elveket találnak a kartársak a tantárgy módszeres eljárásának levezetéséhez. A másik rész: Vázlatok és mintaleckék, amelyek óráról-órára gondosan elkészített anyagát adják a tantárgyak. A vázlatok és mintaleckék egyben a tárgy ismeretét is nyújtják. Ugy a helyesírás és nyelvi magyarázatok, mint a természetrajz, gazdaságtan és háztartástan vezérkönyve minden tankönyvhöz használható. Ez a három gyakorlati irányú vezérkönyv nagyon megkönnyíti és feltétlenül eredményessé teszi az osztályvezető kartársak munkáját. Igazi gyakorlati szakemberek munkája. A beszéd- és értelemgyakorlat Vezérkönyve 50.000 K. A helyesírás és nyelvi magyarázatok Vezérkönyve 45.000 K. A természetrajz, gazdaságtan és háztartástan 35.000 K. Megjelent Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) könyvkiadó cégnél, Budapest, VI. Andrassy-ut 21. Kapható minden könyvesboltban.

Hivatalos rész.

Fejérvármegye közigazgatási bizottsága

2745/1925. szám.

Tárgy: Járművek kitérése.

Határozat:

Számtalan esetben tapasztaltatott azon körülmény, hogy a nép nincsen teljesen tudatában annak, hogy járművekkel való közlekedés alkalmával hogyan kell kitérniök egymás előtt. Ennek a nép köztudatába való berögzítése végett vármegyénk összes elemi iskoláinak igazgatóit, tanítóit — az iskola jellegére való tekintet nélkül — felhívjuk, hogy a vezetésük alatt levő iskolák növendékeit állandóan oktassák ki az 1890. évi I. tc. 107. §-nak az alábbi rendelkezésére:

a) minden járművel balra kell hajtani, szembejövő járműnek balra kell kitérni, az előtte haladó járműnek pedig jobbról kell eléje kerülni;

b) hidakon más járműnek eléje hajtani tilos;

c) udvari, katonai, posta és tűzoltó, valamint mentőjárműveknek minden más, akár szembejövő, akár azokkal egyirányban haladó jármű feltétlenül kitérni tartozik;

d) oly utakon, melyeken akár az utpálya keskenysége, akár más okból egy jártnyom létezik, az a b) pont alatti elvek megtartásával üres jármű a személyszállítónak vagy terheltnek, személyszállító a súlyosan terheltnek, — egyenlő járművek közül a lejtőről lefelé jövő a felmenőnek egészen, végre egyenlő minőségűek és sik pályán egymásnak fél nyom szélességre kitérni tartoznak.

Felhívjuk egyúttal a vármegyei kir. tanfelügyelőt is, hogy jelen határozatunk végrehajtását iskolalátogatásai alkalmával állandóan szorgalmazza és ellenőrizze.

1. Miről: Valamennyi állami, községi, hitfele-

kezeti, társulati és magán elemi iskola igazgatóját, vezető tanítóját, székhelyeiken,

2. a vármegyei kir. tanfelügyelőt, Helyben jelen határozatunk 1—1 példányának megküldésével tudomásvétel és szoros mihez tartás végett értesítjük.

Székesfehérvár, 1925. november hó 16-án.

felsőőri Nagy Pál s. k.,
főispán-elnök.

Fejérvármegye és Székesfehérvár szab. kir. város kir. tanfelügyelőjétől.

4731/1925. szám.

Tankerületem érdemes Tanítói Karához!

Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye kir. tanfelügyelője az új tanterv végrehajtása tárgyában egy részletesen tájékoztató körlevelet bocsátott közre, amelyet az egyetemi nyomda füzet alakjában adott ki.

A füzet az új tanterv szerinti tananyagbeosztás egybeállítására nézve nyújt különösebben utmutatást, megvilágítván azokat az elveket, amelyeket a tanítási anyag beosztásánál elsőrendűen figyelembe kell venni.

E füzeteket, mint tanulságos s előnyösen felhasználható tájékoztatót tankerületem érdemes tanítói karának megvételre a legmelegebben ajánlom.

A szó alatti körlevél a m. kir. egyetemi nyomdánál 10000 korona beküldése ellenében rendelhető meg.

Székesfehérvár, 1925. december hó 22-én.

Nevelős Lajos s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Fejérvármegye és Székesfehérvár szab. kir. város kir. tanfelügyelőjétől.

132/1926. szám.

**Fejérvármegye valamennyi nem állami iskolája
Tekintetes Igazgatóságának!**

Több ízben felhívtam figyelmüket arra, hogy az illetmények folyósítására szolgáló, illetve azok felvételét igazoló fizetési jegyzékeket mindenkor pontosan küldjék be a m. kir. pénzügyigazgatóságához, mert a késedelem a hivatalt teendői pontos ellátásában hátráltatja. Dacára ennek, még mindig vannak iskolák, ahonnan a fizetési jegyzékek késedelmesen érkeznek be,

Ismételten felhívom, hogy a fiz. jegyzékek beküldését pontosan eszközölje annál is inkább, mert ellen esetben a késlekedők illetményeiket csak a következő hónapban kapják meg és e mellett az eset súlyosságához képest az illető ellen eljárást is indítatok.

Székesfehérvár, 1926. évi január hó 14-én.

Nevelős Lajos s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Fejérvármegye és Székesfehérvár szab. kir. város kir.
tanfelügyelőjétől.

4717/1925. szám.

Tárgy: az új tantervvel kapcsolatos vezérkönyvek használata.

Valamennyi állami, községi, izraelita és társulati elemi iskola igazgatójának, tanítójának és tanítónőjének!

Hivatalos jelentésekből megállapítást nyert, hogy újabban egyes tanítók vezérkönyveket irtak és hoztak forgalomba, amelyeket azonban a Tankönyvügyi Bizottságnak nem mutattak be és amelyek az új elemi népiskolai tanterv szellemének és intencióinak nem felelnek meg.

A vall. és közokt. miniszter urnak f. évi dec. hó 3-án 82837/925. VIII. a. sz. alatt kelt rendelete alapján nyomtatékosan figyelmeztetem tehát, hogy hivatalos jellegűnek és használatra alkalmasnak csak az a vezérkönyv tekinthető, amelyet a Tankönyvügyi Bizottság javaslatára a miniszter ur engedélyezett.

Székesfehérvár, 1925. december 21-én.

Nevelős Lajos,
kir. tanfelügyelő.

Fejérvármegye és Székesfehérvár szab. kir. város kir.
tanfelügyelőjétől.

70/1926. szám.

A községi iparostanonciskolák
tek. Igazgatóságának!

A nagyméltóságu m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által az iparostanonciskolák részére kiadott új tanterv új olvasó- és tankönyv szerkesztését és kiadását tette szükségessé.

Ölveczky Pál és Szabó Ágoston iparostanonciskolai igazgatók által szerkesztett sorozatból most jelent meg a fiu- és leány iparostanonciskolák előkészítő osztályának olvasó- és tankönyve, mely teljesen az új tantervhez alkalmazkodik.

A szép kiállítás tekintetében is minden követelménynek megfelelő olvasó- és tankönyvet, amennyiben miniszteri engedélyezést nyer, figyelmébe ajánlom.

Székesfehérvár, 1926. január 11.

Nevelős Lajos s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Kiadja a Fejérvármegyei Népművelési Bizottság
és Testnevelési Bizottság.

DIVATÖLTÖNY

NADRÁG

FELÖLTŐ

MULATSÁGOKRA

és egyéb alkalmakra szükséges eredeti angol

FEKETE,

valamint a szálbafestett

INDIGÓKÉK

gyapjuszövetekből nagy választék van.

Télikabátposztókból

csakis a jobb gyártmányok.

NŐIRUHA,

kosztüm, alj, **KABÁT** és köppenymelékben a legszebb

külöplegességek.

SZEBBET, JOBBAT, OLCSÓBBAT
ugysem talál sehol, mint
RUDBÁNYAI IMRE
kizárólagos POSZTÓÜZLETÉBEN
SZÉKESFEHÉRVÁR.

TÁRÓK, LÓPOKRÓCOK EGÉSZ ÉVEN ÁT

HEIN GYÖRGY POSZTÓRAKTÁRA

(Székesfehérvár, püspöki palota mellett)

FELOSZLIK.**Férfi és női szövetek,
bélésáruk, felöltők stb.****öt havi részletfizetésre
önköltségi áron adatnak el.****MINTÁKAT NEM KÜLD.****Szabó István****épület- és butor asztalos.****Székesfehérvár, Budai-ut 14.**

Az összes e szakba
vágó munkákat vál-
lalja. — Tervekkel
— szolgál. —

TELEFON 57. SZ.**Lakás: Rákóczi-utca 29. sz. (Saját ház.)****Maizer István****elsőrangú kelmefestő
és vegylisztító telepének****főgyűjtő-helye****SZÉKESFEHÉRVÁR,
Nádor-utca 1. szám.**

— Volt Radó-féle üzlet. —

Bőrkeztük festése!**VARGA JÁNOS****temetkezési vállalata****Székesfehérvár, Széchenyi-u. 61.****Vállalja****temetések rendezését****a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.****Egyesületeknek és jóléti intézmé-
nyeknek kedvezményeket nyújt. —****Lelkiismeretes kiszolgálás!****Hatalmas segítőtársa minden tanítónak****a szemléltető oktatás legtokéletesebb eszköze, a****GLÓRIA II. iskolai vetítőkészülék álló-
és mozgóképek számára.**

Bárki által könnyen kezelhető. Sulya 6 kgr. és a felszereléshez tartozó utiszekrényben könnyen szállítható. Minden előkészület nélkül bárhol felszerelhető. Fényforrása: városi áram, vagy nagy kapacitású accumulator. Minden filmet játszik és így normális színházi mozielőadásokra is alkalmas. E révén az iskoláknak állandó bevételt biztosít, melyből a vételár rövidesen megtérül. Olcsó filmkölcsonzés, nagy választéku oktató-filmek. **Vetítési távolság 12 méterig; képnagyság 4 méterig.**

A mozgóképek előadás közben, — magyarázat céljából, — bármikor megállíthatók és visszafelé forgatással újból vetíthetők! Teljesen tűzveszélymentes és ezért hatósági engedély nélkül használható.

Vetítőkép és Filmipari Részvénytársaság, Budapest, V. Nádor-utca 28. Telefon: 120-21.